

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (piąta izba)

z dnia 18 kwietnia 2013 r.*

Ochrona pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy — Dyrektywa 80/987/EWG — Dyrektywa 2002/74/WE — Dyrektywa 2008/94/WE — Artykuły 2 i 3 — Obowiązek ustanowienia gwarancji dla roszczeń pracowników najemnych — Możliwość ograniczenia gwarancji do roszczeń powstałych przed wpisaniem do rejestru handlowego orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego — Orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego — Skutki — Kontynuowanie działalności przez pracodawcę

W sprawie C-247/12

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Wyrchowen administratiwen syd (Bułgaria) postanowieniem z dnia 9 maja 2012 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 21 maja 2012 r., w postępowaniu:

Melicha Weli Mustafa

przeciwko

Direktor na fond „Garantirani wzemanija na rabotnicite i služitelite kym Nacionalnija osiguritelen institut”

TRYBUNAŁ (piąta izba),

w składzie: T. von Danwitz (sprawozdawca), prezes izby, A. Rosas, E. Juhász, D. Šváby i C. Vajda, sędziowie,

rzecznik generalny: Y. Bot,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu Direktor na fond „Garantirani wzemanija na rabotnicite i služitelite” kym Nacionalnija osiguritelen institut przez W. Karaiwanową-Naczewą, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu bułgarskiego przez D. Drambozową, działającą w charakterze pełnomocnika,
- w imieniu rządu niemieckiego przez A. Wiedmann, działającą w charakterze pełnomocnika,

* Język postępowania: bułgarski.

— w imieniu Komisji Europejskiej przez J. Enearena oraz D. Rusanowa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy art. 2 ust. 1 dyrektywy Rady 80/987/EWG z dnia 20 października 1980 r. dotyczącej ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283, s. 23), zmienionej dyrektywą 2002/74/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 września 2002 r. (Dz.U. L 270, s. 10, zwanej dalej „dyrektywą 80/987”).
- 2 Wniosek ten został przedstawiony w ramach sporu między M.V. Mustafą a Direktor na fond „Garantirani wzemanija na rabotnicite i služitelite” kym Nacionalnja osiguritelen institut (dyrektorem funduszu „gwarantowanych roszczeń pracowniczych” przy krajowym instytucie zabezpieczenia społecznego, zwanym dalej „Direktor”) dotyczącego jego odmowy wypłaty wierzytelności powstałych na rzecz skarżącej w postępowaniu głównym, a przysługujących jej od jej pracodawcy w wyniku postępowania upadłościowego.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Z uwagi na to, że dyrektywa 80/987 w pierwotnym brzmieniu była wielokrotnie i w istotnym stopniu zmieniana, w szczególności dyrektywą 2002/74, została ona – w trosce o jej jasność i zrozumiałość – skodyfikowana w drodze dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. L 283, s. 36).
- 4 Zgodnie z motywem 4 dyrektywy 2008/94, którego brzmienie jest praktycznie identyczne z brzmieniem motywu 5 dyrektywy 2002/74:

„W celu zapewnienia równej ochrony zainteresowanym pracownikom należy zdefiniować pojęcie niewypłacalności w świetle tendencji ustawodawczych w państwach członkowskich i także objąć tym pojęciem procedurę upadłościową inną niż likwidacja. W tym kontekście państwa członkowskie, w celu ustalenia odpowiedzialności instytucji gwarancyjnej, powinny móc postanowić, że w przypadku gdy wystąpienie niewypłacalności prowadzi do kilku postępowań upadłościowych, sytuacja ta będzie traktowana jakby chodziło tylko o jedno postępowanie”.

- 5 Zgodnie z art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94:

„Do celów niniejszej dyrektywy pracodawcę uważa się za niewypłacalnego, jeżeli zgłoszony został wniosek o otwarcie postępowania zbiorowego w oparciu o niewypłacalność pracodawcy, przewidzianego w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państwa członkowskiego, obejmującego częściowe lub całkowite zajęcie majątku pracodawcy oraz wyznaczenie syndyka lub osoby wykonującej podobne zadanie, a organ, który jest właściwy na mocy wyżej wymienionych przepisów:

- a) zdecydował o wszczęciu postępowania; lub

b) stwierdził definitywne zamknięcie przedsiębiorstwa lub zakładu pracodawcy, jak również, że majątek nie jest wystarczający, by wszczynanie postępowania było uzasadnione”.

6 Artykuł 3 omawianej dyrektywy przewiduje:

„Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne, aby instytucje gwarancyjne zapewniły, z zastrzeżeniem art. 4, wypłatę należności z tytułu niezaspokojonych roszczeń pracowników, wynikających z umowy o pracę lub stosunku pracy, włączając w to, jeśli stanowi tak prawo krajowe, wypłatę odprawy w związku z ustaniem stosunku pracy.

Roszczenia przejmowane przez instytucję gwarancyjną to roszczenia z tytułu niewypłaconego wynagrodzenia za okres poprzedzający określony dzień ustalony przez państwa członkowskie lub, jeśli ma to zastosowanie, następujący po tym dniu”.

7 Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 dyrektywy 2008/94:

„1. Państwa członkowskie są uprawnione do ograniczania odpowiedzialności instytucji gwarancyjnych określonych w art. 3.

2. Jeżeli państwa członkowskie korzystają z prawa określonego w ust. 1, wskazują długość okresu, za który niezaspokojone roszczenia są zaspokajane przez instytucję gwarancyjną. Jednakże nie może to być okres krótszy niż okres obejmujący wynagrodzenie za trzy ostatnie miesiące stosunku pracy przed lub po dniu określonym w art. 3 akapit drugi.

Państwa członkowskie mogą włączyć ten minimalny trzymiesięczny okres do okresu referencyjnego trwającego nie mniej niż sześć miesięcy.

Państwa członkowskie ustanawiające okres referencyjny trwający nie mniej niż 18 miesięcy mogą ograniczyć okres, za który niezaspokojone roszczenia są zaspokajane przez instytucję gwarancyjną, do ośmiu tygodni. W takim przypadku do wyliczenia minimalnego okresu stosuje się te okresy, które są najbardziej korzystne dla pracownika”.

8 Artykuł 11 akapit pierwszy tej dyrektywy stanowi:

„Niniejsza dyrektywa nie narusza prawa państw członkowskich do stosowania lub wprowadzenia przepisów ustawowych, wykonawczych bądź administracyjnych korzystniejszych dla pracowników”.

Uregulowanie bułgarskie

9 Artykuł 6 Zakon za garantiranite wzemanija na rabotnicite i služitelite pri nesystojatelnost na rabotodatelja (ustawy o ochronie roszczeń pracowników najemnych w razie niewypłacalności pracodawcy, zwanej dalej „ustawą o ochronie roszczeń pracowniczych”) w wersji, która weszła w życie w dniu 5 marca 2011 r., stanowi:

„Prawo pracownika [...] do gwarantowanych roszczeń powstaje w dniu wpisu do rejestru handlowego orzeczenia sądowego, którym:

- 1) wszczęto postępowanie upadłościowe;
- 2) wszczęto postępowanie upadłościowe i zarazem ogłoszono upadłość;

- 3) wszczęto postępowanie upadłościowe, zarządzono zakończenie działalności przedsiębiorstwa, dłużnik został uznany za niewypłacalnego, a postępowanie zostało zawieszono, ponieważ nie ma wystarczającego majątku, aby pokryć koszty postępowania”.
- 10 Zgodnie z art. 22 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych suma roszczeń gwarantowanych odpowiada trzem ostatnim wynagrodzeniom, które zostały naliczone, lecz nie wypłacone, oraz ekwiwalentowi za urlop za ostatnie sześć miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym orzeczenie wskazane w art. 6 tej ustawy zostało wpisane, nie przekraczając jednak maksymalnej sumy roszczeń gwarantowanych, jeżeli pracownik pozostawał w stosunku pracy z tym samym pracodawcą przez co najmniej trzy miesiące.
- 11 Zgodnie z art. 25 ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych gwarantowane wierzytelności są obejmowane ochroną na podstawie deklaracji złożonej przez pracownika najemnego w terminie 30 dni, licząc od dnia wpisu orzeczenia, o którym mowa w art. 6 rzeczonyj ustawy.
- 12 Artykuł 607 ust. 1 Tyrgowski zakon (ustawy o spółkach handlowych) w wersji, która weszła w życie w dniu 3 maja 2011 r. (zwanej dalej „TZ”) przewiduje, że postępowanie upadłościowe ma na celu zagwarantowanie należytego zaspokojenia wierzycieli i możliwości uzdrowienia przedsiębiorstwa dłużnika.
- 13 Artykuł 630 ust. 1 TZ określa treść orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego, które to orzeczenie: po pierwsze stwierdza niewypłacalność i wskazuje datę jej wystąpienia, po drugie wszczyna postępowanie upadłościowe, po trzecie wyznacza tymczasowego zarządcę, po czwarte zezwala na tymczasowe zajęcie ruchomości i nieruchomości oraz na inne środki zabezpieczające oraz po piąte ustala datę pierwszego zgromadzenia wierzycieli.
- 14 Zgodnie z art. 710 TZ sąd stwierdza upadłość dłużnika, jeżeli w terminie przewidzianym w ustawie nie przedłożono planu, o którym mowa w art. 696 TZ, albo przedłożony plan nie został przyjęty lub zatwierdzony, a także w przypadkach określonych w art. 630 ust. 2 TZ, art. 632 ust. 1 TZ i art. 709 ust. 1 TZ.
- 15 „Orzeczeniem o stwierdzeniu upadłości”, którego treść reguluje art. 711 TZ, sąd po pierwsze stwierdza, że dłużnik jest w stanie upadłości oraz zarządza zaprzestanie działalności przedsiębiorstwa, po drugie zarządza całkowite zajęcie majątku dłużnika, po trzecie odbiera uprawnienia organom dłużnika, gdy ten jest osobą prawną, po czwarte odbiera dłużnikowi prawo zarządu i dysponowania majątkiem należącym do masy upadłości oraz po piąte zarządza wycenę i podział masy upadłości.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 Skarżąca w postępowaniu głównym była zatrudniona przez spółkę Orfej – Kyrdźali EOOD (zwaną dalej „Orfej”), na podstawie umowy o pracę, nieprzerwanie przez okres od dnia 19 czerwca 2006 r. do dnia 20 kwietnia 2011 r.
- 17 Orzeczeniem wydanym w dniu 25 lutego 2010 r. na podstawie art. 630 TZ Okryżen syd Kyrdźali stwierdził, że od dnia 22 lipca 2009 r. spółka jest niewypłacalna, wszczął postępowanie upadłościowe i zarządził kontynuację działalności spółki, wyznaczył tymczasowego zarządcę i wyznaczył datę pierwszego zgromadzenia wierzycieli. Orzeczenie to zostało wpisane do rejestru handlowego w dniu 2 marca 2010 r.
- 18 Orzeczeniem wydanym w dniu 13 maja 2011 r. na podstawie art. 710 TZ i 711 TZ Okryżen syd Kyrdźali orzekł upadłość spółki Orfej i zarządził zakończenie działalności przedsiębiorstwa, a także wycenę i podział majątku należącego do masy upadłości. Wspomniane orzeczenie zostało wpisane do rejestru handlowego w dniu 20 maja 2011 r.

- 19 W sprawie głównej poza sporem jest, że M.W. Mustafa ma wobec Orfeja wymagalne, lecz nie zaspokojone roszczenia z tytułu wynagrodzenia brutto za kwiecień 2011 r. oraz ekwiwalentu za urlop, która to wierzytelność również powstała po dniu 2 marca 2010 r. Pismem z dnia 16 czerwca 2011 r. zażądała ona wypłaty wymienionych wierzytelności przez fundusz gwarancyjny.
- 20 Direktor odmówił wypłaty po pierwsze dlatego, że wniosek nie został złożony w ustawowym terminie 30 dni, licząc od dnia wpisu orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego, a po drugie dlatego, że zgłoszona wierzytelność powstała później, niż nastąpił wpis. Wskazał on, że działalność funduszu gwarancyjnego dotyczy jedynie niezaspokojonych wynagrodzeń i ekwiwalentów należnych za okres ostatnich sześciu miesięcy kalendarzowych poprzedzających miesiąc, w którym orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego zostało wpisane do rejestru handlowego.
- 21 Skarżąca w postępowaniu głównym wniosła na tę decyzję skargę do Administratiwen syd Kyrdzali, która również została oddalona na tej podstawie, że roszczenia powstały po dniu wpisania orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego wobec Orfeja do rejestru handlowego. W związku z tym skarżąca w postępowaniu głównym wniosła odwołanie do Wyrchowen administratiwen syd.
- 22 Sąd ten wskazuje, że spór w postępowaniu głównym dotyczy w szczególności kwestii, czy gwarancja powinna obejmować roszczenia pracownika wobec pracodawcy powstałe z jednej strony po dniu wpisania do rejestru handlowego orzeczenia o wszczęciu wobec pracodawcy postępowania upadłościowego stwierdzającego jego niewypłacalność, a z drugiej strony przed wpisaniem do tego samego rejestru orzeczenia stwierdzającego upadłość i zarządzającego zaprzestaniem działalności przez pracodawcę, a także wycenę i podział majątku wchodzącego w skład masy upadłości.
- 23 Podkreśliwszy, że prawo bułgarskie przewiduje jedynie gwarancję dla roszczeń pracowników powstałych przed dniem wpisania do rejestru handlowego pierwszego z tych orzeczeń, sąd odsyłający wyraża wątpliwości co do zgodności takiego uregulowania krajowego z dyrektywą 80/987, jako że orzeczenie to nie stwierdza jeszcze „upadłości” i nie powoduje zaprzestania działalności przez pracodawcę.
- 24 I tak sąd odsyłający zastanawia się, czy pojęcie „niewypłacalności” w rozumieniu art. 2 dyrektywy 80/987 odpowiada pojęciu „upadłości”, która zgodnie z prawem bułgarskim nie jest stwierdzana przy wszczęciu postępowania upadłościowego na podstawie art. 630 ust. 1 TZ, lecz później, w orzeczeniu wydawanym na podstawie art. 711 TZ, nakazującym jednocześnie zaprzestanie działalności przez dłużnika. Sąd odsyłający zmierza więc do ustalenia, czy rzeczona dyrektywa zobowiązuje państwa członkowskie do wprowadzenia gwarancji dla roszczeń pracowników powstałych aż do dnia wydania tego ostatniego orzeczenia.
- 25 W tych okolicznościach Wyrchowen administratiwen syd postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 2 ust. 1 dyrektywy [80/987] należy w świetle motywu 5 dyrektywy 2002/74 interpretować w ten sposób, że zobowiązuje on państwa członkowskie do ustanowienia gwarancji dla roszczeń pracowników w postępowaniu upadłościowym na każdym etapie tego postępowania aż do ogłoszenia upadłości, a nie tylko w chwili wszczęcia takiego postępowania?
- 2) Czy przepis krajowy przewidujący możliwość zaspokojenia roszczeń pracowników dotyczących niewypłaconego wynagrodzenia za pracę w ramach stosunków pracy przez instytucję udzielającą gwarancji tylko w takim zakresie, w jakim roszczenia powstały do dnia rejestracji orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego, gdy w drodze tego orzeczenia działalność spółki będącej pracodawcą nie została zakończona i nie ogłoszono upadłości tejże spółki, narusza art. 2 ust. 1 dyrektywy [80/987]?

- 3) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytania: czy art. 2 ust. 1 dyrektywy [80/987] jest bezpośrednio skuteczny i może być bezpośrednio stosowany przez sąd krajowy?
- 4) W razie udzielenia odpowiedzi twierdzącej na poprzednie pytania: czy w przypadku braku konkretnych uregulowań krajowych dotyczących terminu na zwrócenie się do instytucji udzielającej gwarancji o zaspokojenie roszczeń pracowników, które powstały do dnia rejestracji orzeczenia ogłaszającego upadłość pracodawcy (i zakończenie jego działalności) można w obliczu zasady skuteczności stosować ustanowiony w prawie krajowym termin 30 dni na wykonanie tego prawa w innych sytuacjach, przy czym za dzień rozpoczęcia biegu terminu uważany będzie dzień wpisu orzeczenia ogłaszającego upadłość do rejestru handlowego?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 26 Na wstępie należy zauważyć, że o ile pytania dotyczą wykładni dyrektywy 80/987, o tyle istotne fakty sprawy głównej zaistniały po wejściu w życie dyrektywy 2008/94, która uchyla i zasadniczo przejmuje istotne przepisy dyrektywy 80/987 i nie wprowadza terminu transpozycji. Obecną analizę należy zatem przeprowadzić, opierając się na przepisach dyrektywy 2008/94.

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

- 27 W pytaniach pierwszym i drugim, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd krajowy zwraca się zasadniczo o ustalenie, czy dyrektywę 2008/94 należy interpretować w ten sposób, że zobowiązuje ona państwa członkowskie do ustanowienia gwarancji dla roszczeń pracowników na każdym etapie tego postępowania upadłościowego dotyczącego pracodawcy, a w szczególności, czy stoi na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie wprowadziły gwarancję jedynie dla roszczeń pracowniczych powstałych przed wpisaniem orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego, mimo że orzeczenie to nie zarządza zaprzestania działalności przez pracodawcę.
- 28 W celu udzielenia odpowiedzi na te pytania należy ustalić, po pierwsze, czy postępowanie zbiorowe w oparciu o „niewypłacalność” pracodawcy w rozumieniu art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94 może zostać uruchomione orzeczeniem o wszczęciu postępowania upadłościowego takim, jakie jest przewidziane w prawie bułgarskim, a także – po drugie – czy art. 3 i 4 tej dyrektywy pozwalają na ustalenie daty wpisania orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego jako daty odniesienia, przed którą roszczenia pracowników są gwarantowane.
- 29 Z postanowienia odsyłającego wynika, że w postępowaniu upadłościowym wydano dwa kolejno orzeczenia: pierwsze – o wszczęciu postępowania upadłościowego oraz drugie – zarządzające zaprzestanie działalności. Tymczasem prawo bułgarskie przewiduje, że okres odniesienia dający gwarancję roszczeń sytuuje się przed wpisaniem orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego, a zatem gwarancją objęte są jedynie roszczenia pracowników powstałe przed tym dniem, podczas gdy roszczenia powstałe później nie są gwarantowane.
- 30 Po pierwsze, należy wskazać, że art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94 wskazuje zakres zastosowania tej dyrektywy oraz – czyniąc to – warunkuje uruchomienie gwarancji przewidzianej w dyrektywie (zob. podobnie wyroki z dnia 10 lipca 1997 r.: w sprawach połączonych C-94/95 i C-95/95 Bonifaci i in. i Berto i in., Rec. s. I-3969, pkt 36; w sprawie C-373/95 Maso i in., Rec. s. I-4051, pkt 46).
- 31 W tej kwestii należy stwierdzić, że z samego brzmienia art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94 wynika, że dla uznania pracodawcy za niewypłacalnego konieczne jest, by został złożony wniosek o wszczęcie postępowania zbiorowego w oparciu o niewypłacalność pracodawcy przewidzianego w przepisach ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państwa członkowskiego, obejmującego częściowe lub całkowite zajęcie majątku pracodawcy oraz wyznaczenie syndyka lub osoby wykonującej podobne

zadanie oraz by organ, który jest właściwy na mocy wyżej wymienionych przepisów bądź zdecydował o wszczęciu postępowania, bądź stwierdził definitywne zamknięcie przedsiębiorstwa lub zakładu pracodawcy, jak również brak majątku wystarczającego, by uzasadnić wszczynanie postępowania.

- 32 Okazuje się więc, że by gwarancja przewidziana w dyrektywie 2008/94 znalazła zastosowanie, powinny zostać spełnione łącznie dwa warunki. Po pierwsze, powinien zostać złożony wniosek o wszczęcie postępowania zbiorowego w oparciu o niewypłacalność pracodawcy, a po drugie – albo powinno zostać wydane orzeczenie o wszczęciu tego postępowania, albo powinno zostać stwierdzone definitywne zamknięcie przedsiębiorstwa.
- 33 Tak więc w sytuacji, gdy zostało wydane takie orzeczenie o wszczęciu postępowania, art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94 nie wymaga, by dane postępowanie zbiorowe zakończyło się koniecznie zaprzestaniem działalności przez pracodawcę.
- 34 Wniosek ten znajduje potwierdzenie w motywie 4 dyrektywy 2008/94, zgodnie z którym należy zdefiniować pojęcie niewypłacalności w świetle tendencji ustawodawczych w państwach członkowskich i objąć pojęciem „niewypłacalności” procedurę upadłościową inną niż likwidacja.
- 35 Jeżeli chodzi o prawo bułgarskie, to należy wskazać, że treść art. 630 ust. 1 TZ wyraźnie wskazuje, że orzeczenie o wszczęciu postępowania upadłościowego stwierdza niewypłacalność i określa datę jej wystąpienia. W przepisie tym niewypłacalność określono przy użyciu tego samego pojęcia, które występuje w bułgarskiej wersji językowej art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94.
- 36 Ponadto, jak również wskazuje Komisja Europejska, zgodnie z art. 2 lit. a) rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1) w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem Rady WE nr 1791/2006 z dnia 20 listopada 2006 r. (Dz.U. L 363, s. 1), załącznik A do tego rozporządzenia stanowi, że bułgarskie postępowanie upadłościowe z art. 607 i nast. TZ jest „postępowaniem upadłościowym” w rozumieniu art. 1 ust. 1 tego rozporządzenia. Ten ostatni przepis opisuje zaś „zbiorowe postępowania przewidujące niewypłacalność dłużnika” w taki sam sposób, jak art. 2 ust. 1 dyrektywy 2008/94 w zakresie, w jakim jest wymagane, by postępowanie to obejmowało całkowite lub częściowe zajęcie majątku dłużnika oraz powołanie zarządcy.
- 37 Tak więc do celów zastosowania gwarancji przewidzianej w dyrektywie 2008/94 jej art. 2 ust. 1 nie wymaga, by zostało zarządzone zaprzestanie działalności pracodawcy.
- 38 Po drugie, należy ustalić, czy art. 3 i 4 tej dyrektywy pozwalają na ustalenie daty wpisania orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego jako daty odniesienia, przed którą roszczenia pracowników są gwarantowane.
- 39 W tej kwestii należy zauważyć, że art. 3 akapit drugi dyrektywy 2008/94 przyznaje państwom członkowskim uprawnienie do określenia daty, przed którą – ewentualnie po której – zawiera się okres, za który roszczenia z tytułu niewypłaconych wynagrodzeń są przejmowane przez instytucję gwarancyjną.
- 40 Jeżeli chodzi o określenie tej daty przez państwa członkowskie, to należy wskazać, że art. 3 ust. 2 dyrektywy 80/987 w pierwotnej wersji, przed zmianą wprowadzoną dyrektywą 2002/74, przewidywał jedynie dokonanie przez państwa członkowskie wyboru spośród trzech wymienionych w nim dat odniesienia.
- 41 Tymczasem zmiany wprowadzone dyrektywą 2002/74 i pozostawione w dyrektywie 2008/94 usunęły wzmiankę o tych trzech datach, w związku z czym art. 3 akapit drugi daje państwom członkowskim swobodę w zakresie wskazania właściwej daty.

- 42 Wreszcie należy wskazać, że art. 11 akapit pierwszy dyrektywy 2008/94 nie narusza prawa państw członkowskich do stosowania lub wprowadzenia przepisów ustawowych, wykonawczych bądź administracyjnych korzystniejszych dla pracowników, a zatem i do przedłużenia okresu gwarancji we właściwy sposób, jeżeli uznają to za stosowne (zob. podobnie wyrok z dnia 15 maja 2003 r. w sprawie C-160/01 Mau, Rec. s. I-4791, pkt 32).
- 43 W świetle powyższych rozważań na pytania pierwsze i drugie należy udzielić następującej odpowiedzi: dyrektywę 2008/74 należy interpretować w ten sposób, że nie zobowiązuje ona państw członkowskich do ustanowienia gwarancji dla roszczeń pracowników na każdym etapie postępowania upadłościowego dotyczącego pracodawcy. W szczególności nie stoi ona na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie wprowadziły gwarancję jedynie dla roszczeń pracowniczych powstałych przed wpisaniem orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego, mimo że orzeczenie to nie zarządza zaprzestania działalności przez pracodawcę.

W przedmiocie pytań trzeciego i czwartego

- 44 W świetle odpowiedzi na pytania pierwsze i drugie nie ma potrzeby udzielania odpowiedzi na pytania trzecie i czwarte.

W przedmiocie kosztów

- 45 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (piąta izba) orzeka, co następuje:

Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/94/WE z dnia 22 października 2008 r. w sprawie ochrony pracowników na wypadek niewypłacalności pracodawcy należy interpretować w ten sposób, że nie zobowiązuje ona państw członkowskich do ustanowienia gwarancji dla roszczeń pracowników na każdym etapie postępowania upadłościowego dotyczącego pracodawcy. W szczególności nie stoi ona na przeszkodzie temu, by państwa członkowskie wprowadziły gwarancję jedynie dla roszczeń pracowniczych powstałych przed wpisaniem orzeczenia o wszczęciu postępowania upadłościowego do rejestru handlowego, mimo że orzeczenie to nie zarządza zaprzestania działalności przez pracodawcę.

Podpisy